

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ

Трунов Юрій Миколайович

УДК 621.9.02

«ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ДЕТАЛЕЙ З
ЛИСТОВОГО МАТЕРІАЛУ ЛАЗЕРНИМ РОЗКРОЄМ ТА ЗГИНАННЯМ»

Спеціальність: 131 «Прикладна механіка»

Реферат випускної роботи магістра

Дніпро, 2018 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність роботи. Лазерне різання та гнуття металів успішно використовується в різних галузях промисловості і продовжує розвиватися. Основними напрямками розвитку лазерного різання та гнуття, являється підвищення ефективності і досягнень високих показників якості. Для лазерної обробки найбільш значущими факторами являються – низька шорсткість поверхонь різу, прямих та паралельних стінок різу, малої зони термічного впливу і т.д.

При гнутті для отримання якісного виробу з усіма задовольняючими геометричними параметрами, в обладнанні передбачена система так званого бомбування (антипрогину) заготовки з системою компенсації прогину.

Мета та задачі дослідження. Підвищення ефективності типових технологічних процесів розкрою листового прокату та його гнуття за рахунок оптимального планування траєкторії руху лазерного променя і керування процесом гнуття листового металу.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- 1 Провести аналіз відомих даних про системи лазерно-технологічних комплексів та сучасних видів гнуття листового прокату.
- 2 Провести комплекс експериментальних досліджень і виробити практичні рекомендації щодо використання запропонованого методу оптимізації планування траєкторії руху лазерного променя і керування процесом гнуття листового металу

Об’єкт дослідження – типові технологічні процеси лазерного розкрою і формування виробів із листового прокату.

Предмет дослідження – методи моделювання й оптимізації лазерного розкрою і керування процесом гнуття листового металу.

Методи, методики та технології – комп’ютерне моделювання і симуляція технологій виробництва деталей із листового матеріалу, методики та технології натурального і віртуального технологічного експерименту.

Новизна технологій виготовлення деталей роликів конвеєрів з листового матеріалу лазерним розкромом і гнуттям, полягає в оптимізації траєкторій руху лазера за допомогою програмного забезпечення “ArtCAM”, та керування процесом гнуття листового металу.

В вступі розкрито актуальність задачі лазерного різання та процесу гнуття металів в машинобудуванні, одним із завдань, що постають при проектуванні технологічних процесів, є мінімізація часу обробки з метою зниження собівартості виробу.

В аналітичній частині було проведено аналіз потреб ринку в рольгангах (табл. 1)

Таблиця 1 - Аналіз переваг виготовлення виробу

Компанія	Виріб	Переваги	Ілюстрація виробу
 ФОРСТОР	Привідний роликівий конвеєр	- Привід груп роликів конвеєра здійснюється за допомогою пасової або ланцюгової передачі, для переміщення вантажів великої маси застосовується схема з індивідуальним приводом кожного ролика.	
	Привідний роликівий конвеєр	- На роботу роликів не впливає тертя, тому енерговитрати мінімальні. - Ролики легко замінюються, якщо пошкоджені. Підшипники добре змащені і не потрібно додаткових профілактик і обслуговування. - Рольганг - найекономічніший тип транспортера.	
	Привідний роликівий конвеєр	- Власне обладнання. - Висококваліфіковані фахівці. - Власне бюро з проектування. - Висока швидкість. - Продуманість до дрібниць.	

який виявив основні їх різновиди та основних виробників провідних роликівих конвеєрів в Україні.

Основні різновиди рольгангів:

1. *Рольганг без приводу*, (рис. 1).

Рисунок 1 - Роликовий конвеєр без приводу

2. Рольганг з приводом, (рис. 2)

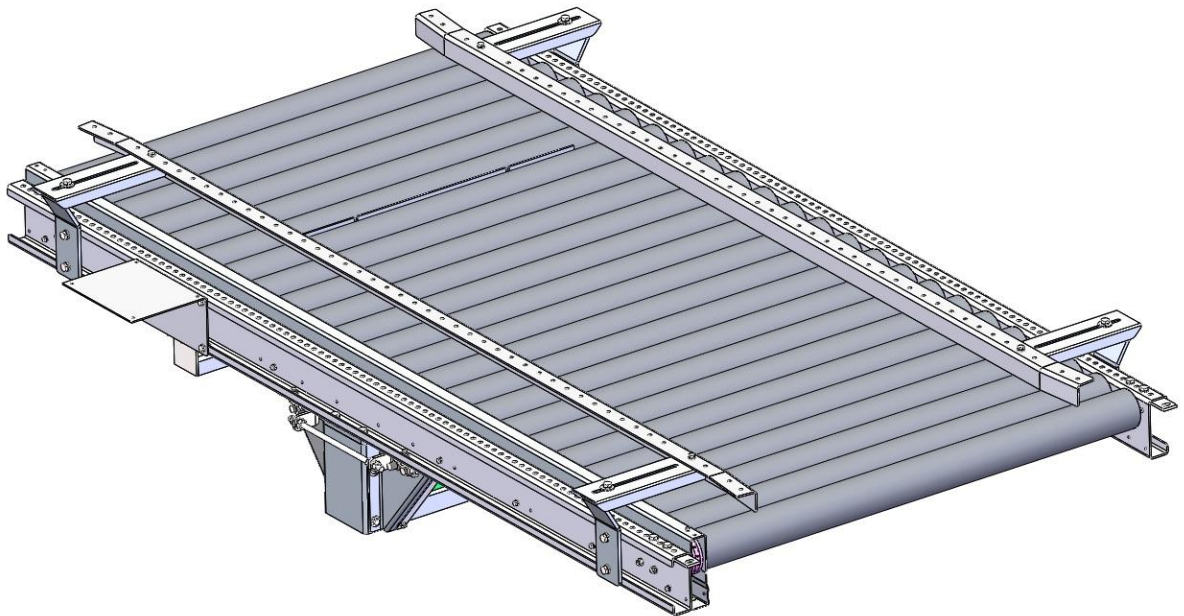

Рисунок 2 - Привідний роликовий конвеєр

3. Поворотні рольганги, (рис. 3).

Рисунок 3 - Поворотний роликівий конвеєр

Огляд існуючих даних про системи лазерно-технологічних комплексів та сучасних видів гнуття показують, що при вирішенні різних завдань розкрою та гнуття листового матеріалу, ефективність виготовлення деталей визначають різні фактори: продуктивність, обслуговування устаткування і собівартості в цілому.

Залежність швидкості лазерного різання і витрати ріжучого газу від товщини заготовки для випадків використання газового лазера з потужністю 5 кВт і твердотільного лазера з потужністю 3 кВт показана на діаграмі (рис. 4).

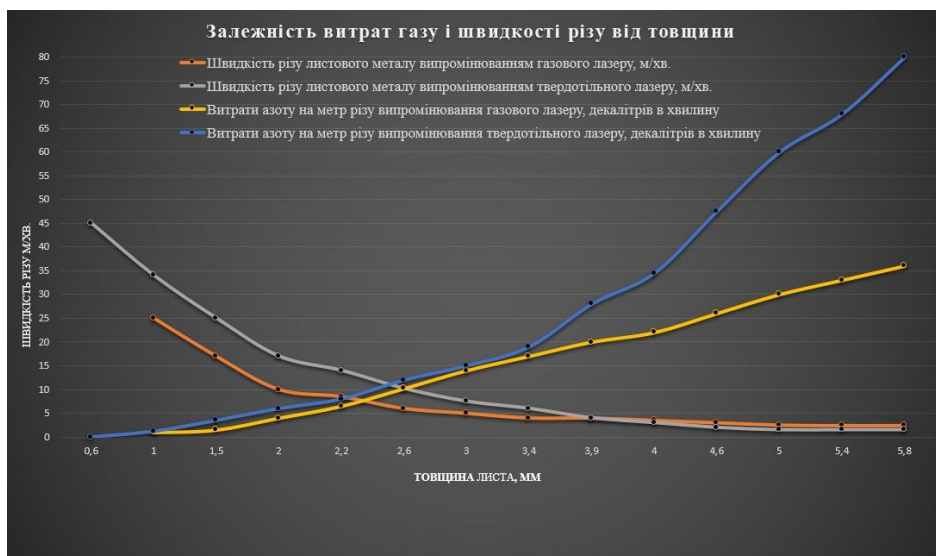

Рисунок 4 - Діаграма залежності витрат газу і швидкості різання від товщини

Співвідношення значущості різних основних статей експлуатаційних витрат при виконанні розкрою вуглецевої і нержавіючої листової сталі з використанням систем лазерного різання з газовим лазером і твердотілим лазером, що мають однакову вартість і працюють при оптимальному для конкретного завдання рівнем потужності, проілюстровано наведеними діаграмами (рис. 5, 6).

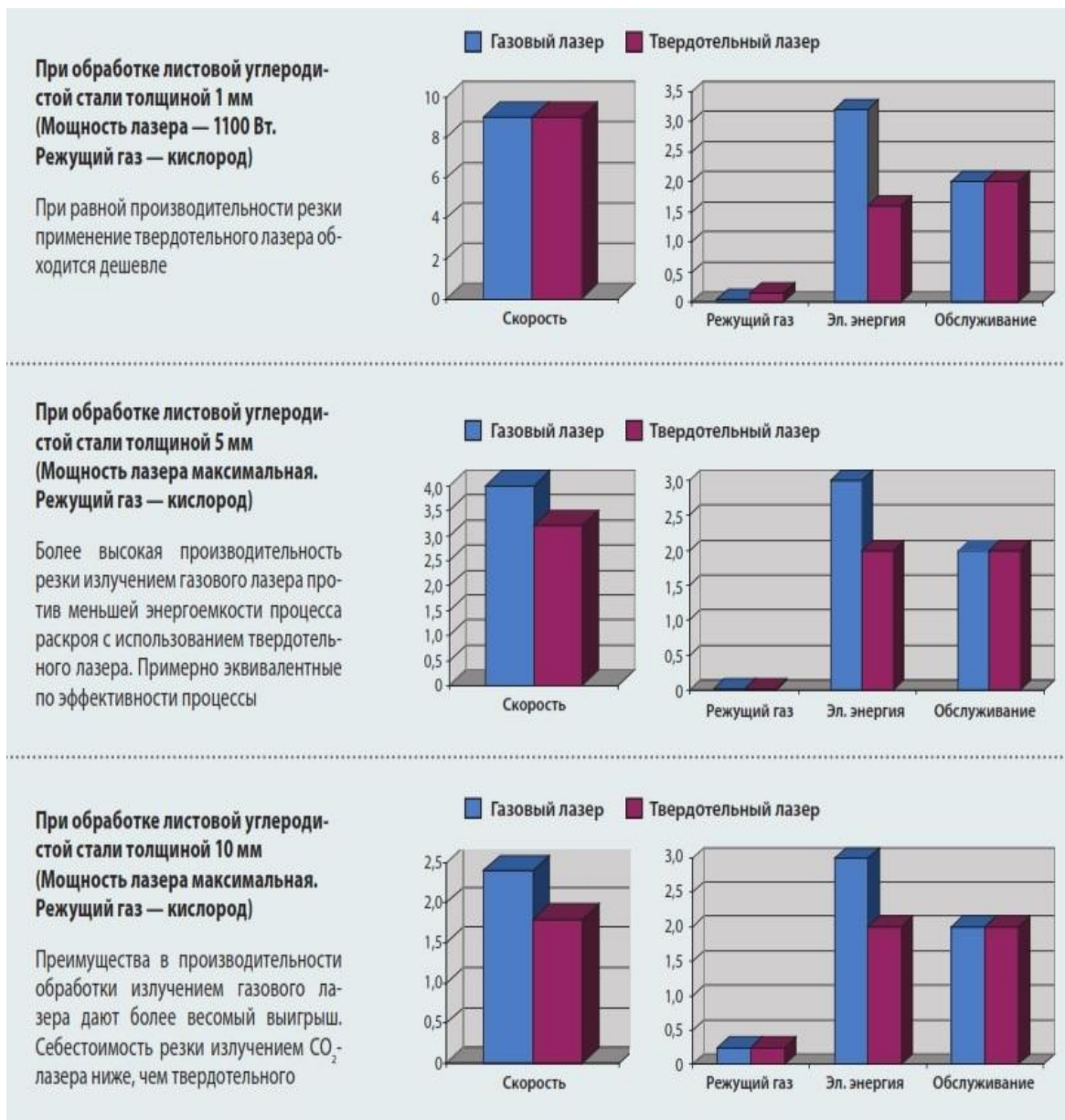

Рисунок 5 - Діаграми співвідношень значущості різних основних статей експлуатаційних витрат при обробці вуглецевої листової сталі

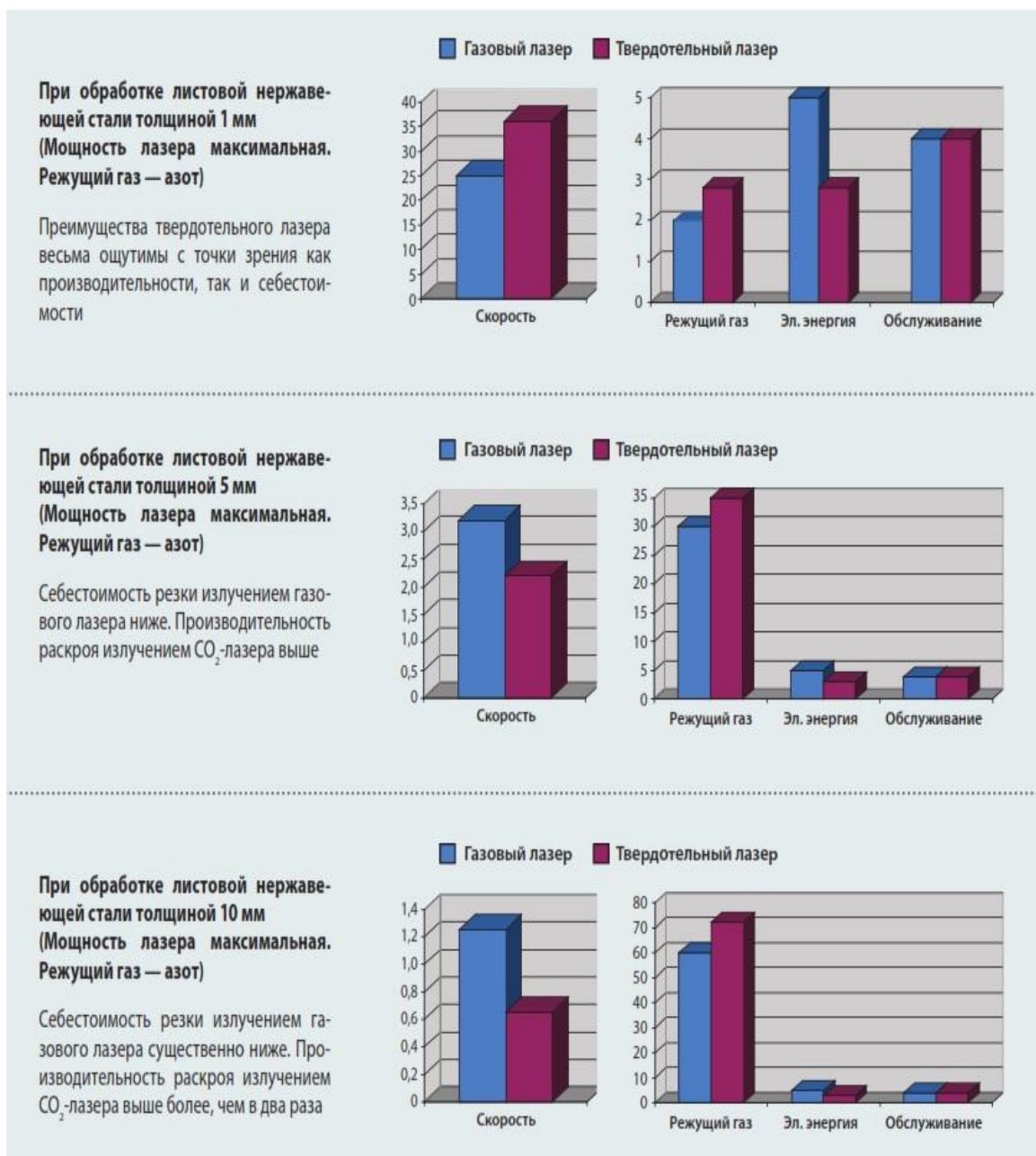

Рисунок 6 - Диаграммы співвідношень значущості різних основних статей експлуатаційних витрат при обробці нержавіючої листової сталі

У промисловості найбільш широко застосовуються лазери наступних типів:

1. Газові лазери (рис. 7).

Рисунок 7 – CO₂-лазери зі швидким прокачуванням

2. Твердотільні лазери, (рис.8).

Рисунок 8 – Волоконний лазер

Сучасні види гнуття листа:

1. Процес гнуття листа по матриці (Bottoming), (рис. 9).

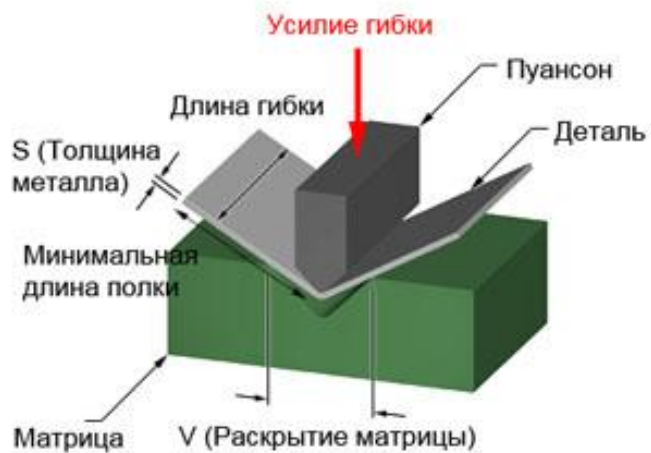

Рисунок 9 - Схема гнуща заготовки по матриці

2. Термін Folding застосовується для гнуща поворотною балкою (рис. 10).

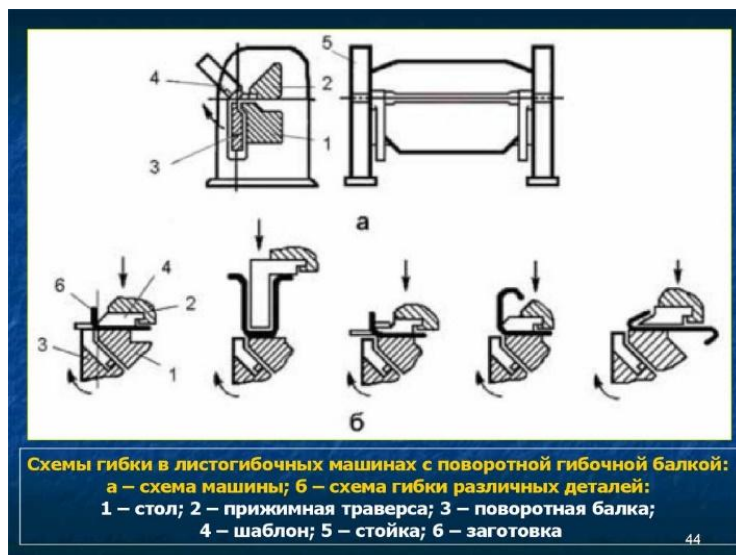

Рисунок 10 - Схема гнуща заготовки поворотною балкою

3. Гнуща ковзанням (Wiping), (рис. 11)

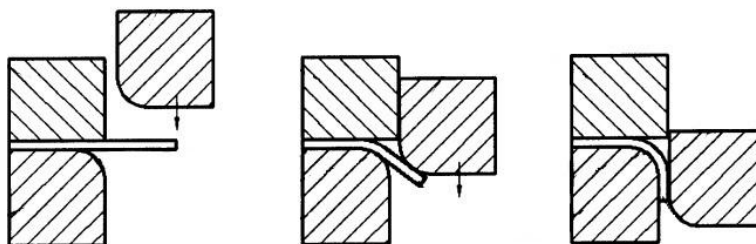

Рисунок 11 - Схема гнуща заготовки ковзанням

4. Карбування або штампування (Coining), (рис. 12).

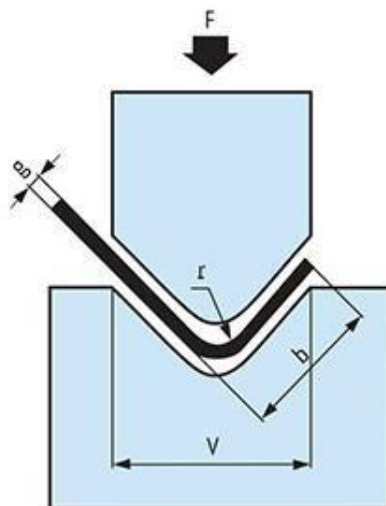

Рисунок 12 - Схема карбування (штампування) заготовки

Проведено порівняння лазерного розкрою листового матеріалу з координатно-пробивним пресом, визначені переваги і недоліки цих способів, (табл. 2).

Таблиця 2 - Переваги та недоліки методів обробки листового металу

Переваги лазерного різання:	Переваги координатно-пробивних пресів:
<ul style="list-style-type: none"> – Немає необхідності в інструменті. – Простота і висока швидкість переналадки. – Обробка складних контурів. – Мінімальні витрати матеріалу. – Вузький різ. – Можливість реалізації оптимального розкрою. – Різання важкооброблювальних листів. – Малі мікронерівності. – Низький шум. – Відсутність деформацій. 	<ul style="list-style-type: none"> – Висока продуктивність і низька ціна. – Ефективні при великих и середніх програмах випуска деталей. – Низькі початкові інвестиції. – Можливість виконання формуючих операцій.
Недоліки лазерного різання:	Недоліки координатно-пробивних пресів:
<ul style="list-style-type: none"> – Повільна робота. – Великі початкові інвестиції. – Велика витрата енергії. 	<ul style="list-style-type: none"> – Великі витрати на інструмент. – Знос інструменту. – Відносно великий час пуско-налагоджувальних робіт. – Сильний шум

Висновок: для зменшення собівартості виготовлення та зниження гранично допустимої концентрації шкідливих речовин вдосконалити траєкторію руху лазерного променя.

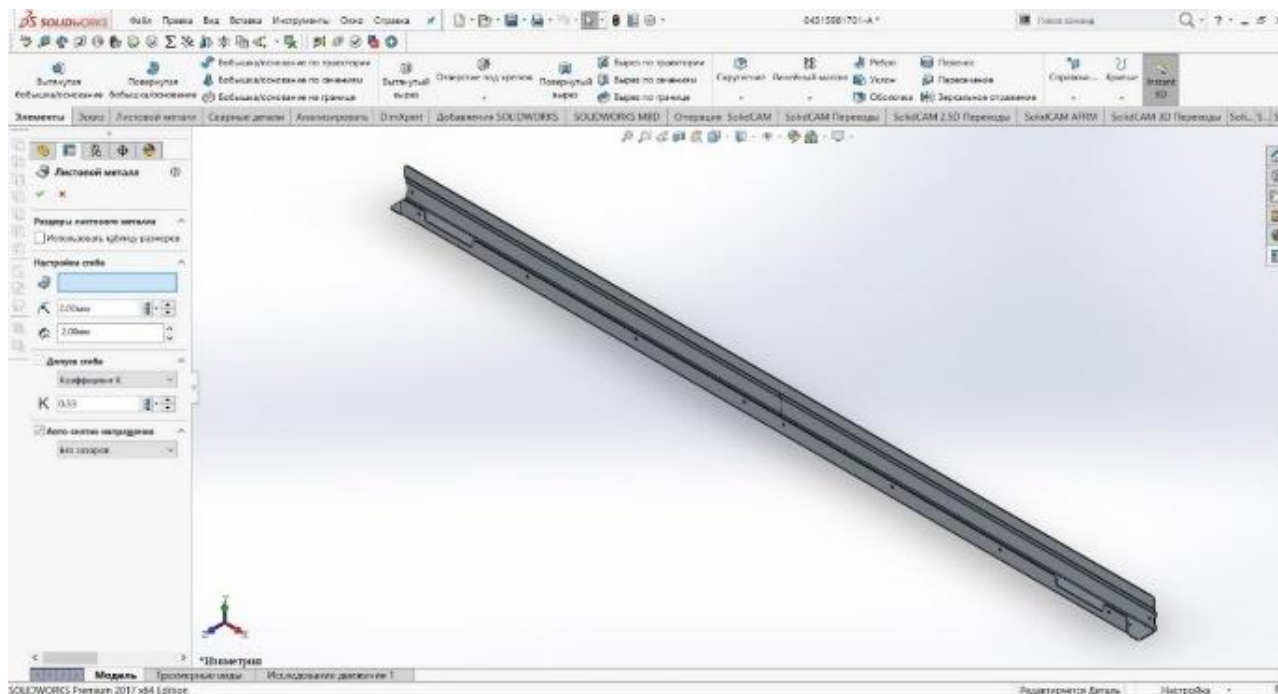
В основній частині проведений комплекс експериментальних досліджень і запропоновані практичні рекомендації щодо використання проектного методу оптимізації планування траєкторії руху лазерного променя і керування процесом гнуття листового металу.

Процес програмування (рис. 13) заключає в собі декілька етапів.

На першому етапі була розроблена 3D модель деталі кронштейн з урахуванням коефіцієнта, що визначає положення нейтрального шару при гнутті в програмному забезпеченні «Solidworks»

На другому етапі проводилось імпортування моделі програмним забезпеченням «Solidworks» розкрою листового металу в DWG-файл для подальшого перетворення векторного зображення в машинний (G,M – код) за допомогою програмного забезпечення «ArtCAM».

На третьому етапі за допомогою програмного забезпечення «ArtCAM» був проведений аналіз планування траєкторії руху базового варіанту обробки та проектного.

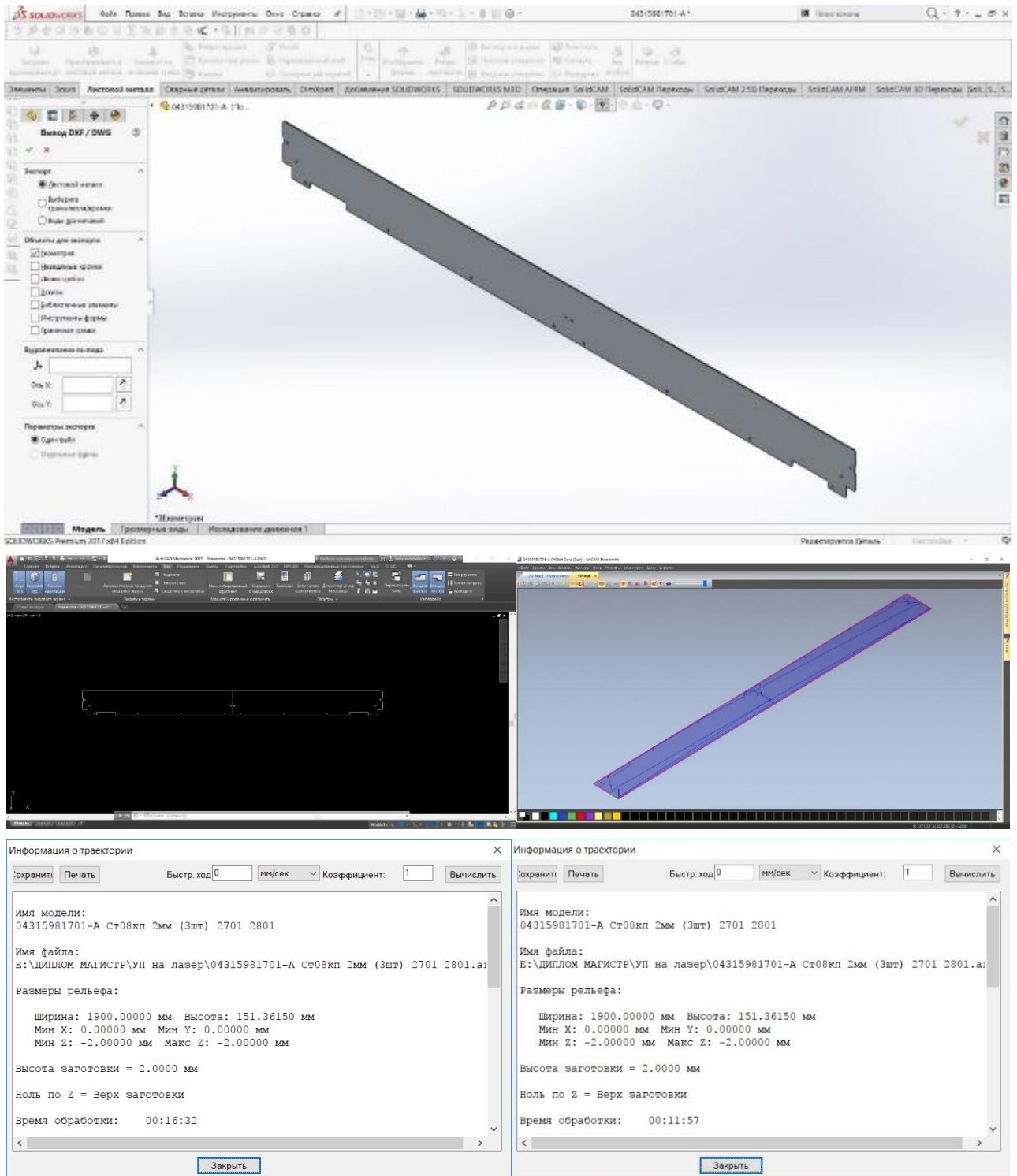

Рисунок 13 – Процес програмування

Керування процесом гнуття листового металу.

Система ЧПК листозгинального верстата ERMAKSAN забезпечена необхідною базою даних, (рис. 14) для проведення автоматизації розрахунку.

Рисунок 14 – Необхідні значення для розрахунку

Необхідне зусилля згинання листа залежить в першу чергу від марки матеріалу та її фізико-механічних властивостей, від ширини та товщини листа, радіусу кута, якого необхідно досягти, мінімального кута листової заготовки і т.д. Таким чином при введенні всіх даних (рис. 12) розрахунок проводиться в автоматичному режимі.

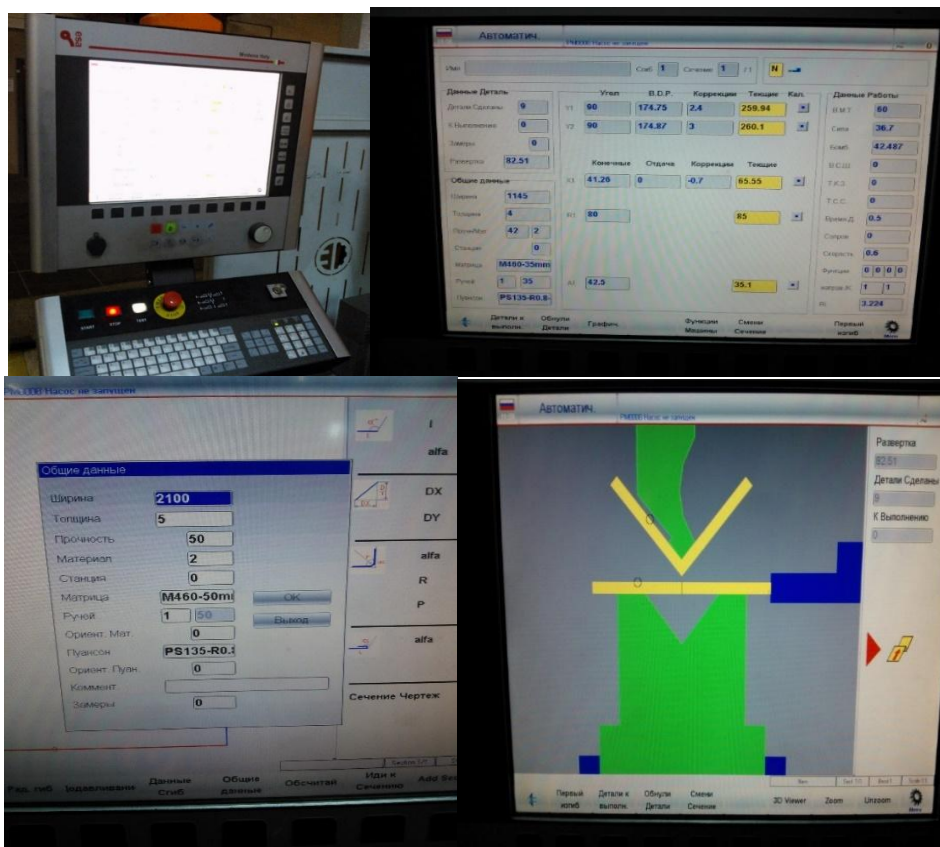

Рисунок 12 – Процес розрахунку зусилля згинання листового металу

Також для отримання якісного виробу з усіма задовольняючими геометричними параметрами, в обладнанні передбачена система так званого бомбування (антипрогину) заготовки, з гідравлічною системою компенсації прогину, з рейковим механізмом та клиновою системою передачі, (рис. 13).

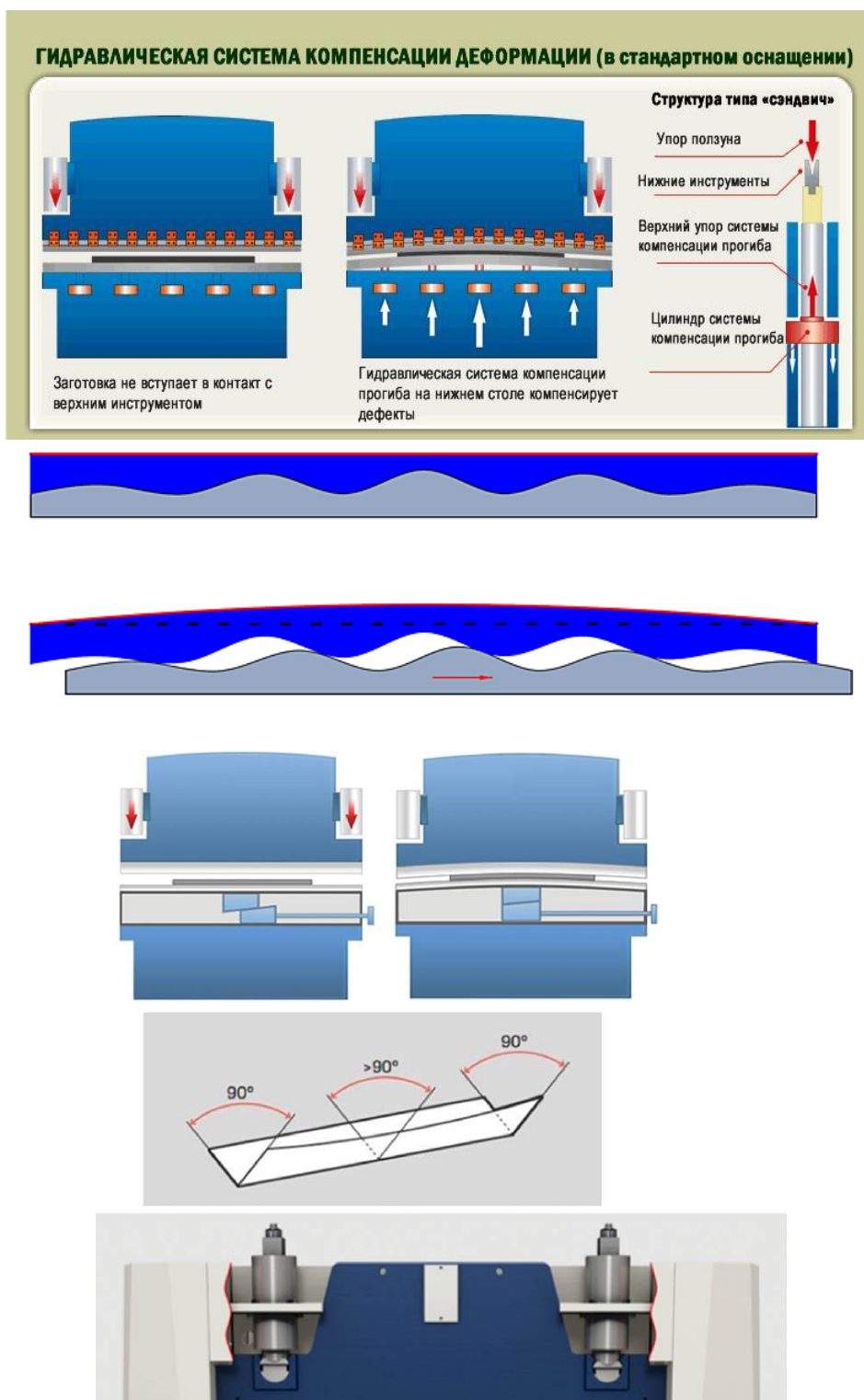

Рисунок 13 – Система бомбування (антипрогину)

Управління та обчислення компенсації прогину, проводиться за допомогою високоточного датчика, який дозволяє визначити площинність поверхні листового металу, та в процесі гнуття в автоматичному режимі, підібрати необхідну висоту підйому або опускання системи компенсації прогину.

Висновок: за рахунок дослідного шляху була підібрана найбільш оптимальна траєкторія, яка в свою чергу призвела до скорочення часу на 4,58 хв. Також розроблена програма проектного варіанту з можливістю імітації лазерної обробки.

В розділі економічної частини проведений розрахунок оцінки економічної доцільності впровадження проектного рішення, який наведений в табл. 3.

Таблиця 3 - Технологічна собівартість одиниці продукції, грн.

№ п/п	Найменування показника	Значення показника, грн.		Зміни (±), %	
		Базовий	Проектний	абс.	відн., %
1	Вартість заготовки з урахуванням реалізованих відходів	88,77	88,77	0,0	0,0
2	Заробітна плата виробничих робітників	57,27	55,33	-1,94	3,39%
3	Заробітна плата наладчика в серійному виробництві	16,8	15,75	-1,05	6,25%
4	Витрати на амортизацію обладнання	103,31	98,06	-5,25	5,08%
5	Витрати на ремонт обладнання	51,65	49,03	-2,62	5,08
6	Витрати на силову електроенергію	10,8	8,78	-2,02	18,71%
7	Витрати на технічний газ	2,97	2,26	-0,71	23,91
8	Технологічна собівартість деталі	331,57	319,98	-11,59	3,5%
9	Річна економія.	2897,5			

Таким чином, проектний варіант який призводить до оптимізації траєкторії руху лазерного променя, дозволяє скоротити час обробки заготовки, що в свою чергу призводить до зниження собівартості виготовлення деталі, тому проектні заходи рекомендуються до впровадження.

В розділі охорона праці і захист навколишнього середовища проаналізовані умови праці та пожежна безпека на підприємстві, також заходи, щодо поліпшення умов праці. Для захисту навколишнього середовища проведений розрахунок рукавного фільтра при лазерній обробці.

Структура випускної роботи магістра. Робота містить 73 с., 36 рис., 9 табл., 2 додатки, 34 джерела.

Публікації.

1. «Криворучко О.М., к.т.н., доц., Макєєв С.Ю., к.т.н., с.н.с., Трунов Ю.М., студент/ УДК 621.9.06-868 - Знаття залишкових напруг при зварці труб методом вібростабілізуючої обробки заготовки,» *Механіка машин - основна складова прикладної механіки*, 2017, НМетАУ, Дніпро, Україна.
2. «Мельничук О.В., Гришин В.С., Морозенко О.П., Трунов Ю.М./ УДК 621.658.512 - Умови ефективного забезпечення параметрів надійності і ресурсу згинальних штампів./ *Вісник НТУ "ХП"*,/ *Механіко-технологічні системи та комплекси №33(1255)*, 2017».